

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Biståndsavdelningen
Auli Metsänsalo

Beräkning av behov av insatser för personer med funktionsnedsättning 2013 – 2016

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Insatser för personer med funktionsnedsättning.....	5
2.1 Boende för barn och vuxna i Tyresö kommun.....	5
2.2 Boende, köpta platser.....	6
2.3 Daglig verksamhet	8
2.4 Personlig assistans.....	9
2.5 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet.....	9
2.6 Korttidsstillsyn för skolungdomar	10
2.7 Avlösning.....	11
2.8 Ledsagning	11
2.9 Kontaktpersoner	11
2.10 Hemtjänst för personer under 65 år	12
3. Personer med psykisk funktionsnedsättning.....	13
3.1 Stödboende och boendestöd i ordinärt boende.....	13
3.2 Boende köpta platser.....	14
3.3 Sysselsättning.....	15

1. Inledning

Förvaltningen gör varje år beräkningar av behovet av insatser för personer med funktionsnedsättning. Beräkningarna bygger på den kännedom som finns om personer som är kända av biståndsavdelningen och inom särskolan. Det tillkommer årligen personer med olika behov både utifrån LSS och SoL som inte är kända, varför det finns en osäkerhetsfaktor i samband med beräkningarna. Beräkningarna är indexuppräknade med 2 % per år, eftersom det sker en kostnadsökning även om antal platser inte ökar.

Personer som får neuropsykiatriska diagnoser fortsätter att söka stöd i större utsträckning än tidigare. Många diagnostiseras tidigt men det tillkommer även personer som får diagnos i sena tonåren eller i vuxen ålder.

Det finns också gymnasieungdomar som vänder sig till biståndsavdelningen och efterfrågar daglig verksamhet när skolgången inte fungerar. Daglig verksamhet beviljas dock inte förrän man är i 20-årsåldern. Ungdomarna som inte avslutar sin skolgång riskerar att få försämrade möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. Samarbetet med skolan behöver utvecklas för att motivera och planera för en fungerande skolgång, något som har stor betydelse för ungdomarnas framtid.

Ansökningarna om personlig assistans har ökat dels p.g.a försäkringskassans allt mer restriktiva bedömning av vilka behov som omfattas av personlig assistans, dels får biståndsavdelningen också fler ansökningar från assistansbolagen som söker personlig assistans för sina kunder. Det har medfört ökade kostnader och även ökad arbetsbelastning på biståndsavdelningen, eftersom en utredning måste öppnas så snart en ansökan kommit in.

Den unga generationen av personer med funktionsnedsättning har vuxit upp i ett samhälle i vilket delaktighet och integration är centralt. Gruppen är inte homogen och har andra förväntningar än tidigare generationer på hur deras sysselsättning/dagliga verksamhet ska ordnas. Det behövs alternativ för att erbjuda dessa personer delaktighet i samhället utifrån deras egna förutsättningar.

De flesta av ungdomarna har gått i ordinär skola och vill inte bli klassificerade enligt de gamla normerna. Samtidigt har de ett stort behov av stöd.

Stödformerna varierar med individerna och ser inte likadana ut över tid. Med ett utvecklat boendestöd skulle kanske fler kunna flytta till ett träningsboende/servicelägenhet för en kortare tid i samband med att de lämnar föräldrahemmet, för att därefter flytta till egen lägenhet med minskat behov av stöd.

I dag lever personer med funktionsnedsättning längre än tidigare och får andra behov med stigande ålder. Det är därför viktigt att se över hur behov och önskemål avseende boende, arbete och omvårdnad förändras över tid för de olika målgrupperna. Det kan t.ex. gälla personer med Downs syndrom som utvecklar demens eller äldre personer med funktionsnedsättning som får stora omvårdnadsbehov. Det krävs förberedelse och samverkan med olika samarbetspartners för att utveckla verksamhetsområdet.

En viktig insats är bostadsanpassning, som möjliggör att personer med olika funktionsnedsättningar kan bo kvar i sina hem. Inom bostadsanpassningen är antalet ärenden stabilt, men ansökningarna är mer kostnadskrävande än tidigare år. Det kan gälla mer omfattande ombyggnader av badrum och kök samt installation av hissar.

2. Insatser för personer med funktionsnedsättning

2.1 Boende för barn och vuxna i Tyresö kommun

Gruppboendestäder samt serviceboendestäder för personer med funktionsnedsättning, bistånd enligt LSS och SoL (exklusive psykisk funktionsnedsättning).

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Helårsplatser	99		106	113	122	124
Barn	3		3	2	0	0
Vuxna	96		103	111	122	124
Nettokostnad, Mkr	58,2	61,3	61,5	67,8	71	77,5

- 36 personer bor i gruppboendestäder
- 51 personer bor i serviceboendestäder
- 9 personer bor i ordinärt boende och får boendestöd

Det finns 7 gruppboendestäder i kommunen, varav ett drivs i privat regi.

Barnboendet Hällebo kommer att avvecklas under 2014, och de tre som bor där kommer att flytta till andra boendeformer. De flesta barn med funktionsnedsättning bor hemma med stöd av andra insatser. De barn som behöver placeras har så komplexa omvårdnadsbehov att de är svåra att tillgodose inom kommunen. De barnen är få, och det är i dessa fall så kostnadskrävande att skapa egna boenden att det lönar sig att köpa plats för att tillgodose de barnens specifika behov.

Utbyggnadsplanen utgår dels från kända personers behov och förändring av behov över åren, dels från intresseanmälningar från familjer som tar kontakt med biståndsavdelningen för planering för sina ungdomar. Familjerna kan lämna in en intresseanmälan som aktualiseras årligen. En osäkerhetsfaktor är när i tid behoven verkligen uppstår, d.v.s. om och när de enskilda väljer att ansöka om gruppboendestad eller serviceboendestad.

Framtida behov av gruppboendestäder

Det finns behov av cirka ett nytt gruppboende per år under planperioden. Ett gruppboende beräknas ha cirka 5 platser.

Ersättningsboendet för Villa Höglid och Villa Linde kommer att stå klart i Strandområdet under första halvåret 2013. Granängens korttidshem föreslås sedan flytta till Villa Höglid. På sikt kommer det att planeras ett nytt gruppboende på Linde-tomten.

Diamantens förskola och Tärningens förskola kommer att byggas om till gruppboendestäder under 2013-2014. Driften kommer att upphandlas och gruppboendestäderna att drivas i privat regi. Det finns redan idag intresseanmälningar som motsvarar hela utbyggnaden.

2016-2017 kommer området Hasselbacken i Tyresö att bebyggas och förvaltningen har tagit upp frågan om planering av en gruppboendestad i en av fastigheterna.

Framtida behov av serviceboendestäder och boendestöd

Det behövs en långsiktig planering avseende utbyggnad av gruppboendestäder och serviceboendestäder samt ett utvecklat stöd för boende i träningslägenheter eller egna lägenheter, för att möta upp behoven.

Både personer med utvecklingsstörning och neuropsykiatriska diagnoser behöver serviceboendestäder för att kunna leva ett självständigt liv med stöd av personal. 2013 finns behov av fyra nya platser i serviceboendestäder. Under resten av planperioden, 2014-2016, finns behov av ytterligare minst 3-4 nya platser i serviceboendestäder per år.

Det behövs även en ny basenhet med boendestödjare för att klara att uppfylla behovet av boendestöd för gruppen med neuropsykiatriska diagnoser. Boendestödet idag räcker inte till och serviceboendestäderna är för utspridda. Dialog med Tyresö Bostäder pågår om behovet av serviceboendestäder som är svårt att tillgodose.

2.2 Boende, köpta platser

Externt boende utanför kommunen för barn och vuxna, bistånd enligt SoL och LSS.

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Köpta platser/helår	15		15,5	16	17	17,5
Nettokostnad, Mkr	23,5	22.8	24,7	25,9	27,9	29,2

Köpta platser enligt LSS för vuxna avser insatser för personer med komplicerade behov som behöver specialplatser. Det kan till exempel handla om personer med samtidig psykisk störning och utvecklingsstörning. En köpt plats kostar mellan 1,2 till 2-3 miljoner per år. I kostnaden kan i vissa fall insatsen daglig verksamhet ingå.

Köpta platser enligt SoL för vuxna avser ofta insatser för personer med förvärvade hjärnskador, demens eller kvarstående skador efter sjukdomar. En plats kostar mellan 0,5 till 1,8 miljoner per år.

Köpta platser enligt SoL eller LSS för barn avser barn placerade utanför kommunen där omvårdnadsbehoven är så stora att de inte kan bo hemma. Vistelsens längd kan vara beroende av barnets skolgång om det handlar skolorinternat. En helårsplats kostar mellan 1,2 till 2,6 miljoner per år.

Antalet köpta platser har inte minskat, utan nya barn med komplexa behov har tillkommit. Det finns i nuläget barn som bor hemma som kommer att behöva en helhetslösning, skola och boende, inom de närmaste åren.

Köpta korttidsplatser kan avse placeringar som sker i avvaktan på att den egna bostaden ska anpassas, personliga assistenter ska rekryteras eller i avvaktan på att annat permanent boende ska erbjudas. Det kan också avse kostnader för betalningsansvar för kommunen om personen är kvar på sjukhus i brist på eller i avvaktan på plats inom kommunen.

Framtida behov av köpta platser

Det är svårt att beräkna behovet av köpta platser, eftersom det kan handla om behov som inte kan förutses, personer som drabbats av stroke, ALS, cancer eller andra sjukdomar eller skador. När behov av sådan plats uppstår så ska det oftast tillgodoses skyndsamt och det kan bli kostnadskrävande.

2.3 Daglig verksamhet

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Helårsplatser	117		123	126	127	129
Nettokostnad, Mkr	28,4	30	30,1	32	32,9	33,6

Daglig verksamhet i egen regi bedrivs idag av Tyresö dagliga verksamhet, TYDA, som har olika verksamheter i kommunen. TYDA har många olika inriktningar utifrån de önskemål och förutsättningar som deltagarna har.

Daglig verksamhet för personkrets 2 LSS drivs i Jobbverkets regi i Tyresö. Det finns även fem köpta verksamheter i anslutning till boenden för personer som inte kan erbjudas plats inom kommunala verksamheter.

Kommunen köper även daglig verksamhet som bedrivs i privat regi utanför kommunen. LOV införs för daglig verksamhet under 2013.

Framtida behov av daglig verksamhet

Under 2013–2016 kommer 29 kända ungdomar att avsluta sin skolgång i gymnasiesärskolan. Bedömningen är att flera av dem kommer att ansöka om daglig verksamhet direkt efter skolan.

Under samma period kommer även ett tiotal kända elever med neuropsykiatrisk diagnos att gå ut gymnasiet. Flera av dem bedöms ansöka om daglig verksamhet enligt LSS.

Det finns även personer som direkt efter skolan går till Arbetsförmedlingen och några kan beredas arbete/sysselsättning inom ramen för IPS Södertörn, Samordningsförbundet Östra Södertörn eller i samarbete med Arbetscentrum.

2.4 Personlig assistans

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Helårsplatser	69		70	72	73	74
Nettokostnad, Mkr	28,9	26	29,5	30,1	30,7	31,3

Kostnaderna avser de 20 första timmarna, som är kommunens ansvar, personlig assistans som beviljats direkt av kommunen och sjuklönekostnader enligt LSS.

Privata assistansutförare har rätt att söka ersättning för sjuklönekostnader från kommunen avseende LSS-insatser. Assistansföretagen hävdar att det uppstår en merkostnad även om de inte tillsätter vikarier vid sjukfrånvaro. Kommunen har avlagt sådana ansökningar, något som assistansutförarna överklagat till Förvaltningsrätten, som ännu inte fattat beslut i ärendena.

Framtida behov

Ansökningarna om personlig assistans har ökat och det finns en farhåga vad gäller ökande kostnader i framtiden. Försäkringskassan har blivit mer restriktiv i sina bedömningar och tolkningar av vilka behov som omfattas av personlig assistans. Man avslår allt fler ansökningar och hänvisar till kommunens ansvar. Det gäller personer i samtliga diagnosgrupper. Många av dem har inte så kallade grundläggande behov men behöver stöd i kommunikation och tillsyn för att klara sin vardag. Kommunen får också fler ansökningar från assistansbolagen som söker personlig assistans för sina kunder.

2.5 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Antal korttidsdagar (ej helårsplatser)	2800		2800	2845	2845	2850
Nettokostnad, Mkr	11,4	10,9	11,8	12,1	12,3	12,5

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet kan ges på korttidshem i eller utanför kommunen, genom korttidfamiljer eller genom plats på kollo eller läger. Insatsen riktar sig till familjer med hemmaboende barn och ungdomar samt till vuxna med funktionsnedsättning. Insatsen ska ge både miljöombyte till barnen/de vuxna och avlösning för anhöriga. Många familjer har kontinuerlig avlastning, medan en del väljer att ha avlastning en viss tid på året.

En markant ökning av antalet barn och dagar har skett de tre senaste åren, vilket bedöms vara en följd av att diagnostisering sker tidigare idag. Främst gäller det diagnoser som autism eller autismsliknande tillstånd.

Kommunens korttidshem i Granängsringen har brister i hygienutrymmen och utemiljön. Ersättningslokaler för korttidshemmet Granängsringen planeras till Villa Höglid så fort det är möjligt.

Idag tillgodoses behoven för gruppen med neuropsykiatriska diagnoser främst genom köpta platser.

Framtida behov

Det behövs en utökning av korttidsplatser för personer med neuropsykiatriska diagnoser på hemmaplan.

2.6 Korttidstillsyn för skolungdomar

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Helårsplatser	39		40,5	42	44	44
Nettokostnad Mkr	4	4	4,2	4,5	4,9	5

Korttidstillsyn enligt LSS är avsedd för skolbarn över 12 år med funktionsnedsättning. Korttidstillsyn är förlängd eftermiddagsverksamhet upp till 21 år eller när barnet/ungdomen slutar skolan.

Biståndsavdelningen köper idag platser inom kommunen från barn- och utbildningsförvaltningen. Verksamheterna finns på Bergfotens fritidsgård och

Stimmets skola. Därutöver köper kommunen platser för ungdomar som går i skola utanför kommunen.

Framtida behov av korttidstillsyn

Behovet av korttidstillsyn bedöms vara relativt konstant under planperioden. Det tillkommer nya barn, men det avslutas också insatser för ungdomar som blir vuxna. Den nya gymnasiesärskolan med valfrihet mellan olika skolor och deras inriktning kan dock medföra en marginell kostnadsökning för eftermiddagsverksamhet för elever som väljer skolgång i andra kommuner.

2.7 Avlösning

Avlösarstödet är avsett för familjer med barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning som bor hos anhöriga i ordinärt boende. Behovet av avlösarservice är relativt konstant över åren.

2.8 Ledsagning

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Antal personer med ledsagning	90		90	90	90	90
Antal utgivna timmar	9288		9300	9300	9300	9300
Nettokostnad	2,8	2,5	2,8	2,9	2,9	3

Ledsagarservice är ett stöd för att kunna ta aktiv del i samhällslivet. Behovet bedöms vara konstant över planperioden.

2.9 Kontaktpersoner

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Antal uppdrag per år	70		70	70	70	70
Nettokostnad Mkr	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9

OBS ! I sammanställningen ingår även insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Kontaktperson enligt LSS är ett icke-professionellt stöd. Syftet är att bidra till att bryta isolering genom social samvaro och uppmuntran till aktiviteter. Uppdraget ska präglas av kontinuitet och ha en vänskaplig karaktär.

Personer med psykisk funktionsnedsättning kan beviljas kontaktperson enligt SoL. Syftet är delvis detsamma som ovan men stödet ska vara tidsbegränsat och innehålla en mätbar målsättning.

Att få en kontaktperson som insats kan innebära att kommunen inte behöver gå in med mer omfattande insatser utan att stödet från kontaktpersonen är tillräckligt för att brukaren ska fungera i sin vardag.

Framtida behov

Insatser i form av kontaktman kan komma att öka något när de stora ungdomskullarna, som är födda i slutet av åttiotalet och början av nittiotalet, blir vuxna. Det är en bra insats för unga vuxna med psykiska funktionshinder som är i behov av stöd.

2.10 Hemtjänst för personer under 65 år

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Nettokostnad Mkr	13,8	13	14,1	14,4	14,7	15

Hemtjänst för personer med funktionsnedsättning är en insats för personer som behöver hjälp främst p.g.a. en fysisk funktionsnedsättning av endera tillfällig eller bestående art. Det kan till exempel handla om personer som drabbats av stroke, cancer eller demens. Det kan också vara personer som vill vårdas hemma i livets slutskede. I genomsnitt får ca 60 personer insatsen varje månad.

Framtida behov

Att prognosticera behovet av hemtjänst för personer yngre än 65 år, går inte att göra utifrån demografiska bedömningar. Det går inte att förutse i vilken omfattning befolkningen i kommunen insjuknar i svåra sjukdomar eller drabbas av olyckshändelser och därmed kan få behov av hemtjänst.

Med utgångspunkt i att behoven är relativt konstanta beräknas kostnaderna öka något med den höjda ersättningen till hemtjänstföretagen.

3. Personer med psykisk funktionsnedsättning

3.1 Stödboende och boendestöd i ordinärt boende

Boende för vuxna med psykisk funktionsnedsättning, bistånd enligt SoL eller LSS.

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Helårsplatser	19		22	22	22	22
Personer med boendestöd i eget boende	51		51	51	51	51
Nettokostnad Mkr	10,4	12,9	12,9	13,1	13,3	13,6

Stödenheten är en del av Hästskons boendeenhet, och är ett boende för vuxna med psykisk funktionsnedsättning. Stödenheten har 10 platser.

På Lupingränd finns sex boende i träningslägenheter med boendestöd. Tanken är att de boende på sikt ska kunna flytta vidare till försökslägenhet.

Det finns även tre så kallade backstugor med boendestöd, varav två finns på Brevik och en i anslutning till Hästskons boendeenhet. I backstugorna bor personer som av olika orsaker inte kan bo tillsammans med andra.

I Hästskons lokaler finns även klientombuden (boendestödjarna) för personer med psykisk funktionsnedsättning lokaliserade. Boendestödjarna ger stöd till

personer som bor i egna lägenheter, backstugor och på Lupingränd. Stödet kan även följa med en person som under en tid får en insats utanför kommunen.

Framtida behov

Hästkons boendeenhet inklusive boendestödjare kommer att behöva flytta om cirka fem år då lokalerna kommer att rivas. Planläggningen har påbörjats för att bygga ett nytt boende för målgruppen.

3.2 Boende köpta platser

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Köpta helårsplatser	6		7	7	7	7
Nettokostnad Mkr	6,2	6,2	6,4	7,5	7,5	7,7

Behovet av stödboende kan inte alltid tillgodoses inom kommunal regi utan platser måste även köpas externt. Behov av köpt plats är i regel aktuellt för ca 5-8 personer per år. Snittkostnaden per plats beräknas till cirka 55 000 - 110 000 kr per månad, vilket motsvarar 660 000-1,3 Mkr för en helårsplats.

Utskrivningen av personer som dömts till rättspsykiatrisk vård förväntas öka. Personer som vårdas enligt LRV (Lagen om rättspsykiatrisk vård) behöver ofta insatser på utslussningshem innan det är möjligt för dem att klara eget boende. Generellt delar kommun och rättspsykiatri på kostnaderna för insatser under utslussning. Kommunen står för kostnader för boende och sysselsättning och rättspsykiatri för behandling. Under 2012 var det 2 personer som slussades ut från rättspsykiatrisk vård.

Framtida behov

Insatser som boende, stöd och sysselsättning behöver utvecklas på hemmaplan i Tyresö för personer som vårdats inom rättspsykiatri och som ska slussas ut i samhället. Biståndsavdelningen har kännedom om att 11 personer från Tyresö för närvarande vårdas inom rättspsykiatri.

3.3 Sysselsättning

	Bokslut 2012	Budget 2013	Prognos 2013	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016
Antal helårsplatser	77		93	93	95	95
Nettokostnad Mkr	3,8	4	3,9	4,2	4,4	4,4

Sedan 2010 är sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning ett biståndsbedömt beslut enligt SoL, vilket det inte var tidigare. Under 2011 infördes valfrihetssystem enligt LOV för insatsen och det finns idag fyra olika utförare av sysselsättning.